

Vergaderjaar 2003–2004

28 866

Beperking bevoegdheid enkelvoudige kamers

A

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 2 juni 2004

De vaste commissie voor Justitie¹ heeft op 18 mei 2004 overleg gevoerd met minister Donner van Justitie over het regeringsstandpunt inzake het WODC-rapport «De competentiegrens van enkelvoudige kamer in strafzaken» en het bovengenoemde wetsvoorstel.

Van het overleg brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
Van de Beeten

De griffier van de vaste commissie voor Justitie,
Janssen

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Beeten (CDA), voorzitter,
Broekers-KnoI (VVD), Holdijk (SGP),
Kohnstamm (D66), Kox (SP), Rosenthal (VVD),
Soutendijk-van Appeldoorn (CDA),
Wagemakers (CDA), Westerveld (PvdA),
Witteveen (PvdA), De Wolff (GroenLinks),
ondervoorzitter.

Plv. leden: Biermans (VVD), Dölle (CDA), De
Graaf (VVD), Jurgens (PvdA), Koekkoek (CDA),
Van Raak (SP), De Rijk (GroenLinks), Russell
(CDA), Schuurman (ChristenUnie), Schuyer
(D66), Tan (PvdA).

Voorzitter: Van de Beeten

Aanwezig zijn 10 leden van de commissie, te weten:

Van de Beeten, Biermans, Jurgens, Kohnstamm, Rosenthal, Soutendijk-van Appeldoorn, Tan, Wagemakers, Witteveen en De Wolff,

alsmede de heer Donner, minister van Justitie.

De **voorzitter**: Ik open dit overleg over de competentie van de enkelvoudige kamer en heet de minister en de hem begeleidende medewerkers van harte welkom. Uit het feit dat de minister een tekst voor zich heeft liggen, leid ik af dat hij ons iets wil vertellen. Het is natuurlijk mogelijk om langs die weg het overleg met hem over dit onderwerp te openen. De andere weg zou zijn dat er door de leden van de commissie opmerkingen worden gemaakt en vragen worden gesteld. Ik weet niet waar de minister de voorkeur aan geeft.

Minister **Donner**: Misschien is het het beste dat ik even kort schets welke situatie er is ontstaan na het wetgevingsoverleg op 5 april in de Tweede Kamer over het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel zal ik niet verder toelichten, want dat is bekend. Daar hebben wij vorig jaar al uitvoerig over gesproken. Tijdens het wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer is gebleken dat een zeer grote meerderheid het wetsvoorstel niet zal steunen.

De Kamer was bereid om het wetsvoorstel af te stemmen, maar zij achtte het juist dat het door de minister werd ingetrokken. Ik had namelijk aangegeven, zoals ik in deze Kamer al eerder had gedaan, dat het wetsvoorstel zoals het daar lag, het gevolg was van de toezeggingen gedaan aan de Eerste Kamer, maar dat het inmiddels niet meer strookte met het door mij en de Tweede Kamer voorgestane beleid. Dat was dus de situatie. Op mijn voorstel heeft de Tweede Kamer toen de stemming over het wetsvoorstel uitgesteld, teneinde mij in de gelegenheid te stellen om met deze Kamer te overleggen over de situatie die is ontstaan. Ik denk namelijk dat het in alle opzichten, ook uit staatsrechtelijk oogpunt, aantrekkelijker zou zijn indien ik de mogelijkheid had om het wetsvoorstel in te trekken en het niet op een stemming aan te laten komen, omdat ik dan met twee duidelijk verschillende geluiden in Eerste en Tweede Kamer zou komen te zitten.

Zoals ik hier echter al eerder heb betoogd, wil ik die stap niet eerder zetten dan na overleg met deze Kamer.

Mevrouw **Tan** (PvdA): Voorzitter. Ik wil graag nog iets meer informatie van de minister hebben. Bij de behandeling van het wetsvoorstel hebben wij een vrij pittige discussie gehad. De toezegging van de minister is er ook niet zo maar gekomen; zij was het resultaat van onderhandelingen en gaf voor verschillende fracties ook de doorslag om uiteindelijk toch met het voorstel van de toenmalige minister in te stemmen. Als gevolg van die toezegging is het voorstel gedaan dat kennelijk op 5 april in een wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer aan de orde is geweest. Wat mij evenwel intrigeert, is wat nu het standpunt van de minister zelf is over het wetsvoorstel zoals hij dat ingevolge de toezegging aan ons heeft ingediend. Het blijft namelijk zijn wetsvoorstel. Bovendien heeft zijn ambtsvoorganger die toezegging destijds ook niet voor niets gedaan. Ik hoor hier dus graag nog wat meer over.

De heer **Rosenthal** (VVD): Waar het gaat om de materiële kant van de zaak, zit mijn fractie in een wat wonderlijk parket. Zij is indertijd namelijk akkoord gegaan met het voorstel, zonder behoefte te hebben aan enigerlei toezegging van de toenmalige minister van Justitie. Nadat ik kennis had

genomen van het verslag van het wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer – daarbij was nog de vraag aan de orde of het wel een wetgevingsoverleg was of niet – is de netelige staatsrechtelijke kant van het geheel tot mij doorgedrongen. Ik vind dat de minister tot nu toe de lijn heeft gevolgd die hij bijna noodzakelijkerwijze moet volgen.

Mevrouw **De Wolff** (GroenLinks): Ik sta ook een beetje buiten de kwestie. Ik was namelijk tegen het voorstel om de competentiegrens te verruimen, of er een toezegging gedaan zou worden door de ambtsvoorganger van de minister of niet. Ik verkeer dus in dezelfde positie als collega Rosenthal, zij het spiegelbeeldig.

Ik denk dat wij als Kamer – hierbij kijk ik dus niet primair naar de regering – lering moeten trekken uit de procedure die wij hebben gevolgd.

Ik zou zeggen: dat is eens, maar nooit weer, zeker bij een scheidend minister. Wij hadden namelijk kunnen uitrekenen dat de dagen van het kabinet dat hij vertegenwoordigde, geteld waren. Wij kunnen de minister eigenlijk niet zo bar veel verwijten. Hij heeft gedaan wat zijn ambtsvoorganger heeft beloofd, zij het niet van ganser harte. Hij is het wetsvoorstel niet enthousiast gaan verdedigen, maar het lijkt mij zijn goed recht om te zeggen wat hij inhoudelijk van het voorstel vindt. Volgens mij kunnen wij de Tweede Kamer ook niet zo veel verwijten, hoogstens staatsrechtelijke onelegantie. Als men daar vindt wat men daar vindt, moet men dat kunnen zeggen. Het maakt mij ook niet zo veel uit of het wetsvoorstel afgestemd wordt of dat de minister het intrekt, want materieel komt dat op hetzelfde neer. Je kunt hier dus wel een interessante staatsrechtelijke discussie over voeren – die is hier ook gevoerd – maar daarachter zit gewoon dat de Kamer een toezegging heeft gekregen die niet gematerialiseerd kan worden. Wij hadden ook kunnen weten dat het risico bestond dat die toezegging niet gematerialiseerd zou worden. Ik vind dat wij in die positie niet hadden moeten instemmen met het voorstel, maar het voorstel hadden moeten aanhouden. In een volgend geval moeten wij het in ieder geval op die manier doen. Ik hoor hier trouwens nog graag een uitspraak over van bijvoorbeeld de vertegenwoordiger van de PvdA-fractie.

Nu wij hier toch aan tafel zitten, wil ik nog een vraag stellen over het WODC-rapport. Ik vind dit een interessant rapport. Het is mij opgevallen dat rechters blijkbaar vooral redelijk vinden wat er op enig moment in de wet staat, maar dat is misschien maar goed ook. Als je de competentiegrens evenwel naar drie jaar verlegt en je gaat de rechters dan na een jaar enquêteren, dan zullen zij drie jaar waarschijnlijk redelijk vinden. Wat mij in het rapport frappeerde, is hetgeen op pagina 40 en volgende wordt gezegd over de ervaring van politierechters. Daarover bestaan nogal wat uiteenlopende visies onder de geënquêteerden. Voor mij rees daaruit het beeld dat er zorg bestaat over de mate waarin politierechters ervaren zijn. Ik weet niet of de minister daar een visie op heeft of dat de Raad voor de rechtspraak daar wellicht een visie op moet hebben. Ik hoor daar graag een reactie op van de minister, als hij daar althans toe in staat is in het kader van dit overleg. Misschien overval ik hem met deze inhoudelijke vraag.

De heer **Jurgens** (PvdA): Voorzitter. Mijn fractiegenote mevrouw Tan is al ingegaan op de inhoud van de zaak, maar met mijn beroepsafwijking als constitutioneel jurist wil ik nog opmerken dat wij hier een heel interessant verschijnsel hebben. Ik denk niet dat er enig staatsrechtelijk probleem is. De Kamer heeft destijds een gok gewaagd door de minister in dit huis niet al te zeer lastig te vallen en hem het te laten proberen met de bolletjes-slikkers. Zij vielen namelijk onder de ook toen al geldende eis voor een zaak die onder de politierechter mocht komen, namelijk duidelijkheid van bewijs. De Kamer had ook kunnen wachten totdat een novelle haar had bereikt. Dan was er ook druk geweest op de Tweede Kamer om mee te

gaan met de beperkte uitleg. Immers, als deze echt wilde dat er überhaupt iets zou gebeuren, dan had zij het wetsvoorstel in tweede ronde moeten aanvaarden. Dat is een tactisch spel dat de Eerste Kamer kan spelen en dat zij binnen de grenzen van haar bevoegdheden ook heeft gespeeld. Ik merk nog op dat de minister zich goed gedragen heeft door zich te houden aan de toezegging. Interessant is dat je dit nu ook ziet – dat is zeer uitzonderlijk – bij de grondwetswijziging. De minister is op grond van de Grondwet gedwongen om het wetsvoorstel in tweede lezing voor te leggen, maar de regering heeft daarbij in één geval kenbaar gemaakt dat zij daar overigens niets in ziet. Hier was de verplichting er slechts één van nette mensen onder elkaar. De regering heeft een toezegging aan de Eerste Kamer gedaan en die komt zij ook na. Ik denk dan ook dat dit een mooie casus is voor het hoger onderwijs in de toekomst.

De **voorzitter**: Namens de CDA-fractie voeg ik hier nog een paar opmerkingen aan toe. In de eerste plaats ga ik in op de procedure. Uitgangspunt moet zijn dat een toezegging van de regering een toezegging van de regering is. Die moet in beginsel worden nagekomen, tenzij er, nadat de toezegging is gedaan, een nieuw feit ontstaat. Als het een toezegging is om te komen tot wijziging van een wet die al in het Staatsblad is verschenen, zoals hier uiteindelijk gebeurd is, en er wordt nieuw beleid geformuleerd, dan kan dat een nieuw feit zijn op grond waarvan de regering kan zeggen dat zij van die toezegging af wil. Volgens mij is dit een andere casus dan wanneer de regering zegt dat zij die toezegging nog steeds wil nakomen, maar de Tweede Kamer zegt dat zij dat niet wil. Ik denk dan ook dat dit onderscheid gemaakt moet worden. Wij hebben nu te maken met een situatie waarin de minister ook zelf zegt op grond van het Veiligheidsprogramma – zo heb ik zijn eerdere brief althans opgevat – dat hij dit middel nodig heeft om een en ander te kunnen realiseren. Een van de zaken waar de CDA-fractie bij de behandeling van het oorspronkelijke wetsvoorstel problemen mee had, was dat er in het kader van de noodwetgeving voor de bolletjesslikkers een generieke maatregel werd genomen, te weten het oprekken van de competentie van de politierechter, zonder dat daar een zelfs maar bij benadering steekhoudende cijfermatige argumentatie bij gelegd werd. Wat de CDA-fractie betreft, ligt er nu dan ook in tweevoudige zin een nieuw feit. Ten eerste beschrijft het Veiligheidsprogramma uitvoerig wat nodig is om de doelstellingen van het beleid te realiseren. Ten tweede levert het WODC-rapport nu een cijfermatige onderbouwing. Uit die cijfermatige onderbouwing blijkt dat 10% tot 20% van de nu meervoudig behandelde zaken na verruiming van de competentie enkelvoudig behandeld kan worden door de politierechter. Dat is een aanzienlijke capaciteitswinst. Daarom kan de CDA-fractie begrijpen dat de minister het voorstel op grond van zijn eigen overwegingen, dus los van wat de Tweede Kamer vindt, niet langer wil verdedigen. Niettemin geeft het WODC-rapport ook de CDA-fractie een paar vragen in. In de eerste plaats is dat de vraag die ook door mevrouw De Wolff is gesteld, namelijk hoe het zit met de deskundigheid van de rechters die worden ingezet als politierechter. In het rapport worden daar wat zorgelijke opmerkingen over gemaakt en wij horen die ook in de praktijk. Is dat een onderwerp dat bijvoorbeeld in het overleg met de Raad voor de rechtspraak aandacht krijgt? Worden er middelen ter beschikking gesteld om daar wat aan te doen?

De tweede vraag is wellicht iets principiëler. Door het voorgenomen beleid om de vi (voorwaardelijke invrijheidstelling) weer echt vi te maken, kunnen wij effectief met de situatie komen te zitten dat de competentie dadelijk naar anderhalf jaar moet opschuiven om het effect van het beleid te kunnen verdisconteren. Nu wordt door de rechters zo gerekend dat een strafeis van een jaar in de praktijk neerkomt op negen maanden. Het openbaar ministerie zal straks echter een wat ander beleid gaan voeren

met betrekking tot de strafeis en ook de rechters zullen daar straks anders mee omgaan. Ik hoor graag van de minister of hij dit al verdisconteerd heeft in zijn overwegingen en hoe dit volgens hem zal gaan uitpakken. Mijn derde vraag is de volgende. Een van de argumenten voor het verhogen van de competentiegrens was de afwaarderingsproblematiek. De stelling was dat officieren van justitie in de huidige situatie op een strafeis van zes maanden of minder gaan zitten teneinde zaken bij de politierechter te kunnen aanbrengen, terwijl zij eigenlijk negen, tien of elf maanden hadden willen eisen. De vraag rijst of dezelfde problematiek zich straks niet ook zal gaan voordoen in de categorie tussen één jaar en pakweg achttien maanden. Ook daar kunnen zich namelijk situaties voordoen waarin de afwaarderingsproblematiek aan de orde is, tenzij op grond van het beleid verwacht mag worden dat de capaciteitsproblemen bij de meervoudige kamer niet meer zodanig zullen zijn dat het openbaar ministerie daardoor in de verleiding wordt gebracht om zaken enkelvoudig aan te brengen.

Minister Donner: Het wetsvoorstel, zoals het er lag, is indertijd verdedigd aan de hand van de specifieke problematiek van de bolletjesslikkers. Zoals de voorzitter al aangegeven heeft, ging de discussie in de Kamer erover dat werd voorgesteld om de competentiegrens generiek omhoog te halen, maar dat de argumenten daarvoor beperkt waren tot specifieke gevallen van drugskoeriers. Er waren op dat moment ook geen andere overwegingen om de competentiegrens te veranderen. Daarom was het in die omstandigheden logisch dat de minister die toezegging deed die een spiegelbeeld was van een novelle. Ik denk dat een novelle in dit geval niet juist was geweest en dat het staatsrechtelijk een juistere figuur was om toe te zeggen dat er na aanvaarding van het wetsvoorstel eventueel een wijzigingsvoorstel zou komen. Dat was logisch in die situatie en ook gegeven de urgentie die er was om wat te doen op Schiphol. Dat is de achtergrond van het gegeven.

Daar kwam overheen dat er een nieuw kabinet optrad dat een ander beleid voerde met betrekking tot de doelmatigheid van de strafrechtspleging. In het verlengde daarvan zijn inmiddels vier wetsvoorstellen ingediend om het strafproces doelmatiger te maken, teneinde de capaciteit van de strafrechter op te voeren om de gewassen stroom zaken aan te kunnen. Die wetsvoorstellen zullen op 7 juni in een wetgevingsoverleg met de Tweede Kamer besproken worden en zij zullen vermoedelijk komend najaar bij de Eerste Kamer liggen. Het is dus geen beleidswijziging die op zichzelf staat, maar een wijziging die belegd is in een aantal maatregelen die zijn voorgesteld. Dat gewijzigde beleid is ook bevestigd door het kabinet dat sindsdien is opgetreden. In de brief die ik eerder aan de Kamer heb gezonden, heb ik aangegeven dat er in wezen een gewijzigde situatie is ten opzichte van de situatie op het moment dat de toezegging gedaan werd. Daaraan heb ik de vraag verbonden of het niet verstandig zou zijn om van de toezegging af te zien. Daar ging het debat indertijd ook over. De Kamer heeft toen evenwel gezegd dat zij meende dat daar vooralsnog geen aanleiding voor was en dat er vastgehouden moest worden aan de toezegging. Dat heb ik vervolgens gedaan, maar ik heb in het debat in januari ook volstreekte duidelijkheid gegeven over mijn eigen standpunt over het wetsvoorstel. Ik heb gezegd dat ik meende dat dit haaks stond op het beleid, zoals dat door mij ook in andere wetsvoorstellen werd bepleit. Ik heb de Kamer toen in overweging gegeven dat ik het kon intrekken of schizofreen kon zijn. Daarop heeft de Kamer mij aanbevolen om dan maar schizofreen te zijn en het voorstel door te zetten. Mijn standpunt in dezen was evenwel duidelijk. Tegelijkertijd erken ik ten volle – dat is het bijzondere van deze situatie – dat ik mij ervan bewust was dat er alleen een meerderheid in de Kamer was voor het wetsvoorstel, zoals het er lag, vanwege de toezegging van de minister. Onder die omstandigheden was het volledig

duidelijk. Daaraan was echter inherent – dat is ook uitdrukkelijk uitgesproken in het debat met de heer Korthals en later in het debat in januari met mij – dat, als de Tweede Kamer een en ander zou afwijzen, dan een andere situatie zou ontstaan. Er is evenwel gesteld dat het vooralsnog doorgezet moest worden. Dat is dus de situatie waarin wij ons bevinden. De heer Jurgens heeft er volstrekt gelijk in dat het staatsrechtelijk niet zo'n bijzondere situatie is. Het enige bijzondere is dat het kabinet hier een maatregel voorstelt aan de Kamer, waar het in wezen vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid niet achter staat. Dat is ook de reden waarom de Tweede Kamer het juist zou vinden dat niet zij het voorstel afstemt, maar dat de minister het intrekt. Die inschatting deel ik, behoudens dan dat ik mij gebonden acht aan de toezegging aan deze Kamer. In wezen is nu dan ook de vraag aan de orde of ik ontslagen kan worden van de toezegging om het wetsvoorstel in te dienen en aan de orde te houden, of dat het ingetrokken kan worden. Een logisch gevolg van het laatste is ook dat dan de aanwijzing aan het openbaar ministerie gewijzigd zal worden en op één jaar gelegd zal worden.

Het zou inderdaad op met name het laatste punt anders zijn, als het kabinet van mening was dat de wet teruggedraaid moet worden. Dan zou er een situatie ontstaan waarin het wetsvoorstel weliswaar wordt afgewezen – in dat geval zou er ook geen reden zijn voor intrekking, maar zou de Tweede Kamer het moeten afwijzen – maar waarin er desondanks voor mij nog overwegingen zijn om de aanwijzing aan te houden dat het openbaar ministerie bij het aanbrengen van een zaak de lijn vasthoudt dat zaken waarin zes maanden kan worden gevraagd, voor de politierechter zijn en dat zaken waarvoor een langere termijn geldt, meervoudig afgehandeld moeten worden. Dat is beleidsmatig het verschil in de situatie.

Mevrouw **De Wolff** (GroenLinks): Zegt u daarmee dat, als de Tweede Kamer het wetsvoorstel verwerpt, u het beleid continueert? U zou het kunnen continueren, maar de vraag is of u dat ook gaat doen als die variant wordt gekozen. Dan is er namelijk een materieel verschil tussen de ene en de andere optie.

Minister **Donner**: Daar ben ik het mee eens. Ik geef ook aan dat de andere vooronderstelling zou zijn dat het kabinet het voorstel tot teruggedraaien van de competentiegrens uit eigen verantwoordelijkheid steunt. Quod non in deze situatie. Onder die omstandigheden betekent de eigen verantwoordelijkheid van de regering echter niet dat het enkele feit dat de Tweede Kamer het wetsvoorstel afwijst, zou moeten inhouden dat het beleid op dat punt gewijzigd wordt. Dat zijn de onderscheiden verantwoordelijkheden van regering en Kamer in dezen. Dat doet zich hier evenwel niet voor.

Het WODC-rapport en de interviews die met de leden van de zittende magistratuur, de advocatuur en anderen zijn gehouden over de vraag of het verantwoord is om die grens te verleggen, zijn zaken die er nog niet waren op het moment dat de noodmaatregel voor de bolletjesslikkers besproken werd. De resultaten van het WODC-rapport – eigenlijk is het meer een kwalitatief onderzoek op basis van gesprekken – sterken mij in mijn mening dat het verantwoord is om te kiezen voor de grens van één jaar en dat het vooralsnog niet verantwoord is om te kiezen voor een verschuiving van de competentiegrens met twee jaar. Ik sluit niet uit dat dit in de toekomst wel aan de orde kan zijn, maar in de huidige situatie is dat vooralsnog niet aan de orde.

Dat rechters in het licht van hun ervaring gaan billijken wat de praktijk is, is niet vreemd omdat zij natuurlijk ook constateren dat de zaken die nu enkelvoudig afgedaan worden, zich daar ook voor lenen. Voor die tijd deed men het meervoudig en was men dat gewend. Rechters die van de Antillen terugkomen, menen in eerste instantie dat alle zaken enkelvoudig

afgedaan kunnen worden. Ik denk dat dit niet bepleit moet worden en ook niet voorgestaan moet worden. Het geeft echter wel aan dat de ervaring op dit punt medebepalend is. Het is evenwel niet zo dat rechters alleen maar uitgaan van de geldende wet. Ik heb namelijk ook pleidooien gehoord om de grens naar drie of vier jaar te verschuiven, omdat dit mooi zou aansluiten op de voorlopige hechtenis. Nogmaals, op dit moment is dat niet aan de orde. Ondanks het feit dat de zakenlast bij de zittende magistratuur het afgelopen jaar aanzienlijk is toegenomen – dat zal blijken als ik het jaarverslag van de Raad voor de rechtspraak naar de Staten-Generaal stuur – kan ik vaststellen dat men in staat is gebleken om de zaken blijvend af te doen. Dit heeft echter wel de nodige inspanningen gevergd. Ook het komende jaar moet er een verdere groei verwacht worden die niet recht evenredig vertaald kan worden in een groei van de middelen. Dat is de situatie die op dit moment speelt, maar desondanks meen ik niet dat het nu aan de orde is om de competentiegrens verder te verschuiven.

De voorzitter heeft gevraagd hoe een en ander uitwerkt voor de nieuwe regeling voor de vervroegde invrijheidstelling. Op dat punt is er geen verandering, omdat dit voorstel niet zozeer inhoudt dat de termijnen veranderen, maar dat het gedeelte dat nu zonder meer gekort wordt, dan onder voorwaarden gekort kan worden. In die zin verschuift het niet en is het ook niet strikt van invloed. Ik acht het vooralsnog niet waarschijnlijk dat de afwaarderingsproblematiek, zoals die zich nu voordoet, zich straks ook zal voordoen. Dat komt omdat men ook bij het openbaar ministerie vindt dat de grens van één jaar een logische grens is voor zaken die eerder meervoudig afgedaan moeten worden dan enkelvoudig. Het afwaarderen doet zich nu voor, omdat men in wezen zit met zaken die enkelvoudig beoordeeld zouden kunnen worden, en men om die reden een straf van minder dan een jaar vraagt. Ik schat evenwel in dat de problematiek kleiner zal worden bij het verschuiven van de competentiegrens. Of dit helemaal uitgesloten kan worden, valt niet te voorzien. Dan is er nog de vraag over de kwaliteit van de politierechters. Ik weet dat het wel degelijk beleid is om te kiezen voor meer ervaren politierechters. Er is voorzien in een begeleidingstraject. Verder wordt er terughoudendheid betracht bij de inzet van jonge rechters die net hun raio-opleiding hebben afgerond. Er wordt trouwens sowieso terughoudendheid betracht bij de inzet van jonge rechters bij zaken die meer dan zes maanden met zich brengen. Strikt genomen is het in de huidige bedeling de verantwoordelijkheid van de Raad voor de rechtspraak, maar ik zal het bij de raad onder de aandacht brengen. Het is duidelijk dat dit ook bij de raad een punt van aandacht is, want de lijn is dat politierechters de meer ervaren rechters moeten zijn. Met de uitbreidingen die wij de afgelopen jaren gehad hebben binnen de zittende magistratuur, kon echter niet steeds worden voorkomen dat rechters die vroeger misschien niet waren ingezet, nu wel werden ingezet. Dat is echter meer een zaak van aanpassing van het volume en de capaciteit van de rechterlijke macht. Hiermee meen ik alle vragen van de Kamer te hebben beantwoord. Vermoedelijk stelt de Kamer geen prijs op mijn persoonlijke mening over de vraag of grondwetswijzigingen in tweede lezing volgens de Grondwet aan de Kamer moeten worden voorgelegd.

De heer **Jurgens** (PvdA): Ze moeten worden voorgelegd.

Minister **Donner**: Dat is een uitleg van de Grondwet, maar persoonlijk heb ik soms een andere lezing dan het kabinet.

De **voorzitter**: Het is toch aardig dat zo'n afwijking van de lijn van het kabinet in het verslag terechtkomt.

Mevrouw **Tan** (PvdA): Voorzitter. Voor zover ik het kan nagaan, heeft de minister zoals te doen gebruikelijk alle vragen netjes beantwoord. In mijn beleving is de situatie nu net weer iets anders dan toen wij hier in januari met elkaar over spraken. De minister refereerde er al aan dat wij toen hebben gezegd dat hij maar schizofreen moest zijn. De PvdA-fractie vond toen en vindt nu dat de minister gebonden is aan de toezegging gedaan door zijn ambtsvoorganger, al was hij lid van een ander kabinet, ook qua politieke samenstelling. Uiteraard gaat het leven voort en wordt de PvdA-fractie ook geconfronteerd met de realiteit van nieuwe beleidsvoornemens en nieuw beleid. De fase waarin de wetsvoorstellen voor het nieuwe beleid verkeren, is nu weer iets anders dan toen. Het is weer een stukje verder gekomen. Ook het wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer van april is een politiek feit dat in januari nog niet concreet voorhanden lag.

Wat bij de PvdA-fractie tot vraagtekens leidt, is de manier waarop de schizofrenie in de praktijk vorm kreeg. Aan de ene kant wil de minister de gedane toezegging uitvoeren, maar aan de andere kant wekt hij op vele manieren de indruk dat hij het voorstel dat hij heeft ingediend, liever niet voldragen wil zien worden. Je kunt dus wel blij zijn met die toezegging, maar de manier waarop daar uitvoering aan gegeven wordt, stemt niet tot blijdschap. En dat is de reden waarom wij in januari hebben gezegd dat de minister maar schizofreen moest zijn. Wij moeten evenwel erkennen dat de trein inmiddels is doorgedaan. Nu de Tweede Kamer in grote meerderheid te kennen heeft gegeven dat zij inhoudelijk een eind in de richting van de minister zit, ook waar het om dit voorstel gaat, kunnen wij niets anders dan dat voor kennisgeving aannemen en daarmee leren leven.

In antwoord op de vraag van mevrouw De Wolff of je zo'n risico wel moet lopen, kan ik nog zeggen dat ik het eens ben met collega Jurgens dat je dit soort zaken niet in alle gevallen kunt dichttimmeren. Op het moment dat het gebeurde, was namelijk ook nog niet helemaal duidelijk hoe de toekomst eruit zou zien. Gegeven de situatie in de strafrechtketen, zou je ook voor heel moeilijke problemen kunnen komen te staan als je heel formeel zou opstellen en elk risico zou willen uitsluiten door allerlei maatregelen tegen te houden totdat er novelles tot stand gebracht zijn. Op de vraag hoe ik hierop terugkijk, kan ik zeggen dat het een calculated risk was. De dingen zijn gelopen, zoals zij zijn gelopen. Nogmaals, wij vinden het jammer dat de minister de toezegging niet met wat meer enthousiasme is nagekomen, maar dat zij zo, zeker nu blijkt dat er in de Tweede Kamer kennelijk een meerderheid voor deze lijn is.

Mevrouw **De Wolff** (GroenLinks): Als woordvoerder van uw fractie was u er duidelijk over waar u op dit moment in deze discussie staat. U zei dat er een aantal nieuwe gegevens naar de Kamer is gekomen en dat er nieuw beleid is. Verder zei u dat u, gezien de uitkomsten van het onderzoek, nu zou kunnen instemmen met het voorstel zoals dat indertijd is gedaan, dus zonder de toezegging. Ik heb echter niet gehoord wat u er inhoudelijk van vindt dat de verhoging van de competentiegrens voor alle gevallen zal gaan gelden en niet alleen voor de drugskoeriers.

De heer **Rosenthal** (VVD): Dat wil ik ook graag horen van mevrouw Tan. Verder stel ik het op prijs om van haar te horen wat zij vindt van de opties die voorliggen en waarvoor dit overleg ook bedoeld is. Daarmee kom je terecht bij de vraag of de Eerste Kamer, gezien de omstandigheden, niet zou moeten zeggen dat intrekking van het wetsvoorstel nu in de rede ligt. Ik hoor hier graag een reactie op van de PvdA-fractie.

Mevrouw **Tan** (PvdA): Het is ook voor ons niet zonder belang dat er nu een rapport ligt. Uit de raadplegingen die hebben plaatsgevonden, blijkt dat bij de relevante gremia, de zittende en de staande magistratuur,

uitspraken worden gedaan die erop wijzen dat de generieke de verlenging naar één jaar, dus niet alleen voor de bolletjesslikkers, maar ook meer in het algemeen, wordt onderschreven. Dat is voor ons een belangrijk feit waardoor ook de aarzelingen die wij indertijd hadden en waarom wij toen zeiden dat het voorstel maar beperkt moest worden tot de bolletjesslikkers – daar bestonden namelijk problemen mee en bovendien waren dat aantoonbaar eenvoudige zaken waarvoor dit gedaan kon worden – zijn afgenomen. Nu uit het WODC-rapport blijkt dat de zittende en de staande magistratuur geen bezwaren zien tegen verlenging tot één jaar, staan wij ook wat minder terughoudend tegenover de veralgemenisering van die maatregel. Verder heeft de minister ook nog wat kou uit de lucht gehaald door aan te geven dat verdere verlenging van die termijn thans niet aan de orde is.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor zijn antwoorden op de door mij gestelde vragen. Aangezien het debat in tweede termijn meer een intern debat is geweest dan dat het vragen voor de minister heeft opgeleverd, weet ik niet of hij er behoefte aan heeft om nog te reageren. Als dat niet zo is, wil ik pogen om tot een conclusie te komen en het debat af te ronden. Ik kijk hierbij ook naar het lid met staatsrechtelijke deskundigheid.

Minister **Donner**: Ik wil nog even kort recht doen aan mevrouw Tan. Zij heeft namelijk eerder in het debat in januari aangegeven dat de juiste volgorde zou zijn dat eerst de Tweede Kamer verder zou spreken over het wetsvoorstel en dat daarna hier verder gesproken zou kunnen worden over de situatie. Dat is volstrekt logisch. De keuze voor schizofrenie geeft slechts aan dat ik mijn memoires als minister straks kan schrijven onder de titel «Dagboek van een gek».

De **voorzitter**: Het verheugt mij dat de minister hier het voornemen uitspreekt om zijn memoires te schrijven. Daar zien wij ongetwijfeld allen met belangstelling naar uit.

Ik heb het gevoel dat de commissie in overgrote meerderheid zegt dat zij er, gezien de huidige situatie, geen behoefte meer aan heeft dat de minister de toezegging van zijn ambtsvoorganger gestand doet. Ik kijk even naar de heer Jurgens of ik hier namens de commissie ook mag zeggen dat de Kamer daar nu geen behoefte meer aan heeft. Ik zie dat de heer Jurgens nu zelf zijn wenkbrauwen fronst. Ik doel op de toezegging om ten eerste de wetswijziging voor te stellen die nu nog bij de Tweede Kamer aanhangig is, en ten tweede de richtlijn voor het openbaar ministerie te wijzigen.

De heer **Jurgens** (PvdA): Voorzitter. Het goede van deze bijeenkomst is dat het een openbare vergadering van deze commissie van de Kamer is en dat een en ander wordt vastgelegd. De vraag is volgens mij of een commissie iets dergelijks kan zeggen namens de hele Kamer. Laten wij er echter maar even van uitgaan dat de Kamer ons niet zal afvallen als wij die beslissing hier zouden nemen en tegen de minister zouden zeggen dat wij om verschillende redenen menen dat hij die toezegging niet meer hoeft na te komen. Zelf wil ik hierbij de terughoudende rol van de Eerste Kamer benadrukken. Als de Tweede Kamer tot twee keer toe uitspreekt dat zij iets wel wil, dan is voor de Eerste Kamer het moment daar om voorzichtig te zijn met daartegen in te gaan. Er zijn echter nog andere overwegingen om de minister van zijn toezegging te ontslaan, en die zijn hier vandaag geuit. Puur constitutioneel gezien, denk ik dat de zaak afgerond is als u nu stelt dat de Kamer de minister na deze discussie niet meer aan die toezegging houdt.

De **voorzitter**: Dan trek ik bij dezen die conclusie.

De heer **Rosenthal** (VVD): Ik luister goed naar wat staatsrechtgeleerde Jurgens zegt. Ik zou het punt waarop wordt gesproken over in eerste aanleg en dan in tweede aanleg, zelf tussen haken willen zetten. Het gaat mij erom dat wij moeten voorkomen dat wij in situaties terechtkomen waarin de minister zijn tevredenheid uitspreekt over het feit dat de Tweede Kamer er met alle kracht aan werkt om een wetsvoorstel af te wijzen. Als dat het geval is, vindt de VVD-fractie gewoonweg dat het voorstel zo snel mogelijk van tafel moet. Dat impliceert dat de VVD-fractie zich goed kan voorstellen dat de minister het wetsvoorstel subiet intrekt.

De **voorzitter**: Op zichzelf doet dat volgens mij niets af aan de conclusie. Het was ook al duidelijk dat er verscheidene argumenten en motieven zijn om die conclusie te delen.

Minister **Donner**: Misschien mag ik nog iets zeggen om te voorkomen dat de Kamer een staatsrechtelijk onjuiste uitspraak doet. Ik word niet verder gehouden aan de toezegging, zoals die gedaan is, en ik kan nu bevorderen dat het wetsvoorstel wordt ingetrokken. Dat doe ik echter niet zelf.

De **voorzitter**: Uiteraard, dat spreekt voor zichzelf.

De heer **Jurgens** (PvdA): Toen er eerder sprake was van intrekking van een wetsvoorstel, heeft de minister gezegd dat hij aan het staatshoofd machtiging zou vragen om het in te trekken.

Minister **Donner**: En een aanwijzing zou geven aan het college van procureurs-generaal.

De heer **Jurgens** (PvdA): Ik vond dat zo keurig gezegd, maar volgens mij doet de minister het gewoon zelf.

De **voorzitter**: Ik dank de minister en zijn ambtenaren voor hun aanwezigheid.

Sluiting 15.38 uur.